

Kursplan

Fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap
Institutionen för språk och litteratur

1SV150 Svenska för undervisning i förskoleklass och årskurs 1-3, 30
högskolepoäng

Swedish for teaching in primary school, years F-3, 30 credits

Huvudområde

Litteraturvetenskap, Pedagogik, Svenska språket

Ämnesgrupp

Svenska/Nordiska Språk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1F

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för språk och litteratur 2011-05-24

Senast reviderad 2012-09-18. Revidering av litteraturlista.

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2013

Förkunskaper

Grundläggande behörighet

Mål

Delkurs 1. Barns språkutveckling, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska de studerande kunna:

- diskutera och redogöra för hur undervisningen kan utformas så att läraren med utgångspunkt i forskning och styrdokument kan stödja och bedöma elever i deras språkutveckling
- redovisa kunskaper om sambandet mellan språk- och kunskapsutveckling samt uppvisa insikter om barns utveckling av språklig kompetens och medvetenhet
- redogöra för teoretiska och didaktiska perspektiv på barns språkutveckling och redovisa hur dessa perspektiv utifrån en helhetssyn på svenskämnet kan komma till uttryck i undervisning i förskoleklass och i grundskolans årskurs 1–3
- arbeta aktivt med språkliga strukturer och funktioner hos olika slags texter och genrer samt uppvisa utvecklad språk- och textkompetens och medvetenhet om den egna skrivförmågan
- självständigt och tillsammans med andra planera och kritiskt diskutera undervisning i svenska för elever i förskoleklass och årskurs 1–3 med olika bakgrund och förutsättningar.

Delkurs 2. Barnlitteratur och kommunikation, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska de studerande kunna:

- diskutera och redogöra för hur undervisningen kan utformas så att läraren med utgångspunkt i forskning och styrdokument kan stödja och bedöma elever i deras läsutveckling
- redogöra för teoretiska och didaktiska perspektiv på skönlitteratur, drama och film för barn och unga samt diskutera dessa konstarters betydelse som läromedel i svenska och andra ämnen
- använda drama och IKT för undervisningen och redogöra för olika metoder och arbetsätt som stimulerar barns lärande och språkutveckling
- redogöra för olika sätt att arbeta med samtal i undervisningen
- arbeta aktivt med textuella funktioner och genrer samt uppvisa utvecklad kompetens och medvetenhet om den egna läsförmågan
- självständigt och tillsammans med andra planera och kritiskt diskutera undervisning i svenska för elever i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 med olika bakgrund och förutsättningar.

Delkurs 3. Läs- och skrivprocessen, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna:

- redogöra för aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete gällande hur barns/elevs läs- och skrivförmåga utvecklas
- problematisera relationen mellan innehållet i verksamheten i förskoleklass och årskurs 1-3
- redovisa kunskap om relationen mellan lek och lärande
- visa medvetenhet om hur läs- och skrivintresse utvecklas i utmanande språkmiljöer för förskoleklassen och årskurs 1-3
- redogöra för svenska språkets grundläggande struktur satt i relation till läs- och skrivprocessen
- identifiera och beskriva förutsättningar för god läs- och skrivutveckling för barn/elever som har svenska som såväl första- som andraspråk
- visa ett ämnesdidaktiskt kunnande om barns/elevs varierande sätt att tänka, förstå och lära inom området läs- och skrivutveckling

Delkurs 4. Läs- och skrivundervisning, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna:

- visa medvetenhet om hur lärare kan skapa lärandesituationer så att alla barn/elever utvecklar läs- och skrivförmåga
- redogöra för barns/elevs läs- och skrivutveckling med hänsyn tagen till ålder, kön och etnicitet
- visa ett ämnesdidaktiskt kunnande gällande olika perspektiv på metoder och modeller samt analysera hur dessa perspektiv kan komma till uttryck i undervisningen i förskoleklass och årskurs 1-3
- uppmärksamma och identifiera hinder för barns/elevs läs- och skrivutveckling
- visa förmåga att observera, kartlägga, dokumentera och bedöma alla barns/elevs läs- och skrivutveckling
- utifrån ett välgrundat teoretiskt resonemang kunna göra såväl kort- som långsiktig planering av läs- och skrivaktiviteter för barn/elever i förskoleklass och årskurs 1-3.

Innehåll

Delkurs 1. Barns språkutveckling, 7,5 hp

Delkursen introducerar teoretiska och didaktiska perspektiv på språk och litteracitet. Dessa inkluderar processer som rör utveckling av talat och skrivet språk både för elever med svenska som förstaspråk och som andraspråk, oberoende av hur långt de kommit i

sin språkutveckling. Språksociologiska frågor som rör individ, grupp och samhälle studeras utifrån genus, klass, flerspråkighet och identitetsutveckling.

Teorier, metoder och läromedel för den tidiga och fortsatta skriftspråkliga utvecklingen diskuteras och prövas kritiskt. I delkursen studeras analytiska redskap avsedda att stödja och bedöma elevers språkutveckling. Samspelets, samtalets och muntliga texters betydelse för skriftspråkutvecklingen betonas liksom IKT som medel för att utveckla en språk- och kunskapsstimulerande undervisning.

Svenska språkets strukturer och olika textgenrers funktioner och strukturer studeras och diskuteras. De studerande utvecklar i kursen sitt eget skrivande.

Delkurs 2. Barnlitteratur och kommunikation, 7,5 hp

I delkursen tillägnas sig de studerande sådana insikter och färdigheter att de på ett varierat och kreativt sätt kan arbeta med litterära texter och film i sin kommande verksamhet. Berättelser i olika medier och deras roll i dagens skola diskuteras utifrån litteraturdidaktisk forskning och grundskolans styrdokument.

De studerande får möta ett urval av skönlitteratur för barn. Även berättelser via andra medier studeras. Verken väljs så att de belyser skillnader mellan olika genrer och idéinnehåll. Relationen mellan text och bild samt den rörliga bildens betydelse i studeras. Den pedagogiska potentialen i både de enskilda verken och i texter och andra medier som sådana är en central del av studierna. Olika möjligheter att arbeta med berättelser i skolan genom högläsning, fritt berättande, dramatisering, boksamtal och skrivuppgifter om böcker och film studeras och prövas.

Delkurs 3. Läs- och skrivprocessen, 7,5 hp

I delkursen problematiseras såväl relationen kring lek och lärande som relationen mellan förskoleklassens och den obligatoriska skolans olika uppdrag. I kursen behandlas teoretiska och didaktiska perspektiv på läs- och skrivutveckling. Dessa inkluderar läs- och skrivprocesser samt läsförståelse och strategier för att tolka texter av olika slag. Kursen beaktar förutsättningar för god läs- och skrivutveckling vilket innefattar faktorer såväl kopplade till individ som kontext. Relationen mellan begrepps- och ordförrådsutveckling och läs- och skrivförmåga studeras och diskuteras.

Delkurs 4. Läs- och skrivundervisning, 7,5 hp

Delkursen åskådliggör och problematiserar arbetsätt, metoder och modeller för att främja läs- och skrivutvecklingen. Utifrån skolans styrdokument fokuseras planering av läs- och skrivundervisning, kartläggning samt bedömning av elevernas läs- och skrivutveckling. I sammanhanget sker analyser av elevtexter, lärobokstexter och skönlitterära texter. Delkursen avser också att göra studenten uppmärksam på elever som uppvisar svårigheter i sitt läs- och skrivlärande samt utifrån detta reflektera över orsaker och möjliga insatser.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, fältstudier, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarier. Kursen ges med stöd av en webbaserad lärplattform. Ytterligare information om obligatoriska kursmoment återfinns i kursens studieguide.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. För betyget Godkänd ska de förväntade studieresultaten vara uppfyllda. För kursbetyget Väl godkänd ska minst 15 av kursens ingående högskolepoäng vara Väl godkända. Varje delkurs examineras genom muntliga och skriftliga prov och redovisningar av fältstudieuppgifter, där redovisning till vissa delar genomförs med stöd av IKT. Både individuella redovisningar och gruppredovisningar förekommer.

För studerande som ej godkänts vid ordinarie tentamenstillfälle ges möjlighet till endast fyra ytterligare tillfällen.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till studenterna. Sammanställningen arkiveras av kursansvarig institution.

Överlappning

Kursen motsvarar svenska 1–30 hp i grundlärarprogram för förskoleklass och årskurs 1–3.

Övrigt

Eventuella merkostnader i samband med uppgifter eller dylikt bekostas av den enskilde studenten.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Kurslitteratur

Delkurs 1. Barns språkutveckling

Ämnesdidaktisk facklitteratur

Berg, Elisabeth (2011). *Läs- och skrivundervisning: teorier, trender och tradition*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-06906-7

Bjar, Louise. & Liberg, Caroline. (red.). Senaste upplagan. *Barn utvecklar sitt språk*. Studentlitteratur. Ca 150 s. (urval).

Fast, Carina. Senaste upplagan. *Literacy: i familj, förskola och skola*. Studentlitteratur. 168 s.

Greppa språket: ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet. (2011). Stockholm: Skolverket. ISBN 978-91-86529-39-0 Tillgänglig på Internet: www.skolverket.se/publikationer?id=2573

Nya språket lyfter. Diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1–5. Lärarhandledning. Skolverket. Senaste upplagan. 86 s.

Palmér, Anne (2010). *Muntligt i klassrummet: om tal, samtal och bedömning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-05470-4 (urval).

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-05750-7 (urval).

Westerlund, Monica. Senaste upplagan. *Barn i början. Språkutveckling i förskoleåldern*. Natur & kultur. 192 s.

Ämnesteoritisk facklitteratur

Einarsson, Jan. Senaste upplagan. *Språksociologi*. Studentlitteratur. Ca 150 s. (urval).

Lindstedt, Inger. Senaste upplagan. *Textens hantverk. Om retorik och skrivande*. Studentlitteratur. 146 s.

Melin, Lars (2007). *Vett och etikett i språket*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. ISBN 978-91-7227-520-1

Referenslitteratur

Boström, Lena & Josefsson, Gunlög. Senaste upplagan. *Vägar till grammatik*. Studentlitteratur. 213 s.

Dahl, Östen (2007). *Språkets enhet och mångfald. 2.*, [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-00661-1

Ytterligare vetenskapliga texter tillkommer i överenskommelse med undervisande lärare till självkostnadspris.

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i grundskolan. Se www.skolverket.se

Skönlitteratur läses enligt särskilda anvisningar.

Delkurs 2. Barnlitteratur och kommunikation

Ämnesdidaktisk facklitteratur

Chambers, Aidan. Senaste upplagan. *Böcker inom oss. Om boksamtal*. Rabén & Sjögren. Ca 100 s. (urval).

Edwards, Agneta. Senaste upplagan. *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Natur & Kultur. 160 s.

Gjems, Liv. 2011. *Barn samtalar sig till kunskap*. Studentlitteratur. 150 s.

Langer, Judith. Senaste upplagan. *Litterära föreställningsvärldar. Litteraturundervisning och litterär förståelse*. Daidalos. Ca 100 s. (urval).

Lindö, Rigmor. Senaste upplagan. *Den meningsfulla språkväven: om textsamtalets och den gemensamma litteraturläsningens möjligheter*. Studentlitteratur. 224 s.

Stensson, Britta. Senaste upplagan. *Mellan raderna. Strategier för en tolkande läsundervisning*. Daidalos. Ca 100 s. (urval).

Wojcik-Andrews, Ian. Senaste upplagan. *Children's films: history, ideology, pedagogy, theory*. Garland. Ca 150 s. (urval).

Ämnesteoretisk facklitteratur

Kümmerling-Meibauer, Bettina & Surmatz, Astrid. Senaste upplagan. *Beyond Pippi Longstocking: Intermedial and International Approaches to Astrid Lindgren's Work*. Routledge. Ca 100 s. (urval).

Kåreland, Lena. Senaste upplagan. *Barnboken i samhället*. Studentlitteratur. Ca 150 s. (urval).

Ytterligare vetenskapliga texter tillkommer i överenskommelse med undervisande lärare till självkostnadspris.

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i förskoleklass och grundskola. Se www.skolverket.se

Skönlitteratur läses enligt särskilda anvisningar.

Delkurs 3. Läs- och skrivprocessen

Ämnesdidaktisk facklitteratur

Elbro, Carsten. Senaste upplagan. *Läsning och läsundervisning*. Liber. 240 s.

Hagtvet Eriksen, Bente. Senaste upplagan. *Språkstimulering. Aktiviteter och åtgärder i förskoleåldern*. Natur & Kultur. 272 s.

Liberg, Caroline. Senaste upplagan. *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Studentlitteratur. 209 s.

Lundberg, Ingvar & Reichenberg, Monica. Senaste upplagan. *Vad är lättläst?* Specialpedagogiska skolmyndigheten. 96 s.

Lundgren, Ulf.P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.). Senaste upplagan. *Lärande, skola, bildning*. Natur & Kultur, s. 233-253. 21 s. (urval).

Pramling Samuleson, Ingrid. & Asplund Carlsson, Maj. Senaste upplagan. *Det lekande, lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. Liber. 240 s.

Skolverket. Senaste upplagan. *Nya språket lyfter. Diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1–5*. Lärarhandledning. 86 s.

Smidt, Jon (red.). Senaste upplagan. *Skrivning i alle fag – innsyn og utspill*. Tapir Akademisk Forlag. Ca 40 s. (urval).

Taube, Karin. Senaste upplagan. *Läsinlärning och självförtroende*. Nordstedts akademiska förlag. 143 s.

Ytterligare vetenskapliga texter tillkommer i överenskommelse med undervisande lärare till självkostnadspris.

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i förskoleklass och grundskola. Se www.skolverket.se

Delkurs 4. Läs- och skrivundervisning

Chambers, Aidan. Senaste upplagan. *Böcker inom oss. Om boksamtal*. Norstedts. 170 s.

Elbro, Carsten. Senaste upplagan. *Läsning och läsundervisning*. Liber. 240 s.

Keene, Ellin Oliver & Zimmermann, Susan. Senaste upplagan. *Tankens mosaik. Om mötet mellan text och läsare*. Daidalos. 239 s.

Lundberg, Ingvar & Herrlin, Katarina. Senaste upplagan. *God läsutveckling - kartläggning och övningar*. Natur & Kultur. 78 s.

Skolverket. Senaste upplagan. *Nya språket lyfter. Diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1–5*. Lärarhandledning. 86 s.

Westlund, Barbro. Senaste upplagan. *Att undervisa i läsförståelse. Lässtrategier och studieteknik för de första skolåren*. Natur och Kultur. 351 s.

Ytterligare vetenskapliga texter tillkommer i överenskommelse med undervisande lärare till självkostnadspris.

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i förskoleklass och grundskola. Se www.skolverket.se

Skönlitteratur läses enligt särskilda anvisningar.